

Karcsi...

Minduntalan fel akarom hívni, hogy elmondjam, milyen programok alakulnak, hogyan állunk a kutatással, megkérdezni, lehet-e tervezni nemzetközi megbeszélést Pestre, mi a helyzet a képzésekkel és persze, hogy küldjük neki az anyagokat a következő lapszámhoz, szerkesztői megjegyzéseire számítva. Ez az elmúlt 15 évben mindig így volt, nehéz hát elképzelni, hogy ezután másképpen lesz. Alapító szerkesztője és támogatója volt a Család, Gyermek, Ifjúságnak kezdetektől fogva, mint ahogy tagja volt az Egyesületnek is. Nagyon nehezen ocsúdunk, annyira része volt a szakmai életünknek, mindennapjainknak, munkánknak, terveinknek.

Az elmúlt évek nem voltak számára sem könnyűek, méltatlan kitessekelés és mellőzöttség után úgy látszott, végre esély van a nyugodt, de hatékony munkához, a főtisztviselői kinevezés biztosságot látszott teremteni a határozottabb lépésekhez is, amire sajnos már nincsen lehetőség.

Sokan, sokfélét mondtak, írtak a halála után, ebben a lapszámban is olvasható számtalan megemlékezés, érthetően főleg komorak, fájdalma-

sak, pedig sokan érezzük úgy, rossz néven venné ezt a megközelítést, nevetve tene valami megjegyzést, hogy ne vegyük már annyira komolyan magunkat, az életet. Valaki azt mondta róla, azért kellett mindent viccel elütnie, cinizmussal vegyes iróniával magától távol tartani, hogy a túlságos érzékenységét, érzelmességét, jóságát leplezni tudja. Biztosan sok igazság van ebben, de azért szerencsére ezek az érzések sokszor láthatóvá váltak, mint ahogy a sebezhetősége is jóval erősebb volt, mint amit látni engedett belőle. Az országban bárhol megfordult, nem csak a tárca főosztályvezetőjét várták, hanem a könnyed, támogató, segítőkész, konszenzus-teremtő embert, aki örömmel ment a legtöbb helyre, mert szüksége volt, mint anyyiunknak – a visszajelzésre, hogy elfogadják, szeretik, fontos és jó, amit csinál. Ez tudta csak feledtetni, kompenzálni azt a mindennapi őrlődést, sokszor reménytelennek tűnő küszködést, amit az ügyek és feladatok egy részének megoldhatatlanságai jelentettek.

Sokat vitáztunk, sok mindent más ütemezésben, más hangsúlyokkal képzelünk el, de utólag is mindig visszaigazolta, ha nekem lett igazam, máskor elismer-

te, hogy nem tudja, nem akarja meglépni azokat a lépéseket, amelyek ugyan szükségesek, de az adott konstellációban szerinte koraiak, esélytelenek, illetve, mint már sokak idézték, „csak tíz év múlva” magyarázhatók meg. Azt is elvárta – joggal –, hogy ismerjem el, ha igaza volt. Mindig kész volt a továbblépésre, ismeretek megszerzésére, tanulásra. Sok energiát fordított arra, hogy olyan ismereteket szerezzen, amik vitaképesebbé, erősebbé teszik annak érdekében, hogy optimális feltételeket biztosíthasson a szakmai munkához. Számtalan alkalommal voltam tanúja annak, hogyan finomodik, alakul a véleménye a szakmai konzultációk során,

mennyire figyel és milyen kivételes mértékben adaptív. Nem szőgyellte megváltoztatni az álláspontját, ha új szempontok, meggyőző érvek merültek fel.

Közismert, hogy izgatták a konkrét ügyek, egy-egy gyerek, család élete részévé vált a napi munkának, erről sok vita folyt, szabad-e, lehet-e, kell-e így csinálni. Számomra nem kérdés, hogy muszáj. Régen készült megvalósítani azt a tervet, hogy egy

szűk körű, szakmai grémium készítsen elemzést ezekben az emblemikus ügyekben, amint ezt a szakma egy része egyre türelmetlenebbül kérte számon az újabb és újabb botrányos és vitatható esetek kapcsán. Nem véletlen, hogy mások számára ez illetéktelen beavatkozást, és kényelmetlenséget jelentett, ezért kellene minél gyorsabban formalizálni ezt, hogy ne esetleges legyen. Beavatkozásai ugyanakkor mindig gyerekközpontúak voltak, ingerültsége, türelmetlensége a tétlenségnek, mulasztásoknak és érzéketlenségnek szólt, ami kárt okozott az érintett gyerekeknek. Sajnos sokak számára nem volt érthető, miért igaztadják őt ilyen esetek, nem éreztek

ARCHÍVUM

A HALÁL MINDIG ÉRTELMETLEN.

ugyanolyan felelősséget egy elvesztegetett lehetőségért, életért, mint ő, inkább kritikának, veszélynek tartották ezeket a lépéseket, nem megfontolandó szakmai lehetőségnek.

A gyermekvédelem számára egyelőre beláthatatlan mértékű a veszteség, karizmatikus, ügyesen egyensúlyozó, sokszor túlságosnak tűnő kompromisszum készsége, a nehezen kimondott nemek együtt teremteték meg annak lehetőségét, hogy minden gonddal és nehézséggel együtt Magyarország - egyetlenként a régióban - sikerrel vegye a rendszerváltás utáni gyermekvédelmi átalakításokat, a megújulás sokszor fájdalmas kanyarjait. Szomorú alkalom ez, mégis összegzést kell készítenünk, hol tartunk, merre és hogyan akarunk tovább menni. Nagyon fontos időszak következik a gyermekvédelem számára is, az átalakuló gazdasági, igazgatási struktúra, a szükséges reformok rövid távon nem feltétlenül segítik a működést, a szakembereket, intézményeket. A gyermekszegénység jelentős csökkentését célzó program nagy hatást kell, hogy gyakoroljon többféle értelemben is a gyermekvédelemre, Karcsi szinte minden rendezvényen, vitán részt vett, ahol erről folytak konzultációk, mert felismerte kiemelkedő jelentőségét.

Most rajtunk a sor, hogy dolgozzunk tovább, igyekezzünk mindazt megvalósítani, amiben ő is hitt, amit maga is el szeretett volna érni, és amit most már nélküle kell tovább vinnünk úgy, hogy biztosak legyünk benne, neki is tetszene, örülne neki és nem cikizne minket a szükségesnél jobban buzgalmunkért, türelmetlenségünkért.

Herczog Mária

Kiváltképp, ha hirtelen érkezik, tragikus baleset hozza, és olyan életpályát tör ketté, mint Gáspár Károlyét.

16 évvel ezelőtt találkoztam vele először, amikor újdonsült fővárosi képviselőként azt a megbízást kaptam, hogy a gyermekvédelmi területet gondozzam. Nem sok fogalmam volt az intézményi gyermekvédelmi ellátásról, hiszen pedagógusként ugyan sok nehézsorsú gyermekkel találkoztam addig is, de az otthonok feladatairól, mibenlétéről nem sokat tudtam. Sosem felejttem el, hogy Karcsi milyen jó szándékkal fogadott ezen a számomra ismeretlen területen, hogyan ismertette meg velem a gyermekvédelem problémáit, hogyan tanított, vezetett. Igazi partnernek tekintett, és közös munkánk jó hangulatát megalapozta, hogy sosem éreztettem velem, milyen kevés az ismeretem a területen. Bátran mondhatom, mindent, amit a gyermekvédelemről ma tudok, neki köszönhetek. Együttes fellépéssel elértük, hogy megalakuljon a Fővárosi Önkormányzat Gyermekvédelmi Ügyosztálya, kiválva az Oktatási Ügyosztályból. Így nyert önálló rangot ez a nagyon fontos terület, már nem csak oktatási, hanem szociális kérdésként is kezelve a gyermekotthonokba kerülő fiatalok problémáit. Nem volt kérdés, hogy ő kapott megbízást az új ügyosztály vezetésére.

1992-ben fogadta el a Közgyűlés azt a gyermekvédelmi stratégiai programot, mely akkor meghatározó mérföldköve volt az intézményi ellátásnak. Miközben a szakmában mindenki érezte, hogy változásra van szükség, a nagy létszámú otthonok gyökeres átalakításában számos külföldi példa volt előttünk, a politika mégsem mert hozzájárulni a rendszerhez. Az ő bátorsága, elszántsága, és kérlelhetetlen szakmai meggyőződése kellett ahhoz, hogy a fővárosban elinduljon a változás. És még valami. Karcsi szakmailag megalapozott érvrendszere, és meggyőző ereje, ami előtt a politikának is fejet kellett hajtania. Ügyosztályvezetőként előterjesztett javaslatait az ellenzék is mindig támogatta, vita nélkül kerültek elfogadásra az Oktatási Bizottságban és a Fővárosi Közgyűlésben. Az otthonok átalakítását, új korszerű ellátási formák kialakítását, a nevelőszülői hálózat fejlesztését és a nevelőszülői képzést úgy hajtottuk végre – elsőként az országban –, hogy nem volt még gyermekvédelmi törvény! Az a gyökeres átalakulás, ami az országban először a fővárosi gyermekvédelmi hálózatban végbement, példaértékű volt. Mind a szakma, mind pedig a közvélemény támogatását élvezte. Modellként szolgált az egész országban. Nem volt kérdés, hogy az 1994-es választások után ő kapjon megbízást az akkori Szociális Minisztériumban a Gyermekvédelmi Főosztály vezetésére, és a várva várt Gyermekvédelmi Törvény előkészítésére. Erre a jogszabályra – bár sok vita övezte a készülés folyamatában és azóta is –, méltán büszke a gyermekvédelmi szakma. Bár voltak vitáink, szakmai érvei előtt mindig meg kellett hajolnom, és így a politikában már nem volt nehéz képviselnem a konszenzuson alapuló megegyezéseinket.

Olyan embert veszítettünk vele, aki bármely területén dolgozott is a gyermekvédelemnek – intézményvezetőként, önkormányzati ügyosztályvezetőként, minisztériumi osztályvezetőként – mindig egy cél vezette: a ránk, az állami gondoskodásra bízott gyerekek érdeke. Ez volt a legtöbb, amit tehetett. Halála pótolhatatlan hiányt szült, de keze nyoma, szellemisége, határtalan tudása és elkötelezettsége a gyermekvédelem iránt az utódok számára is példa.

Geberle Erzsébet

FEKETE ZÁSZLÓ CSÜGGEDTEN LÓG

az iskola és gyermekotthon épületének homlokzatán. Március 16-án, az érthetetlen és értelmetlen halál napján, a gyermeki és pedagógusi közösség könnyes megemlékezésével egy időben került kitűzésre.

A rádiók ismételt híradásban számoltak be arról, hogy az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium munkatársai balesetet szenvedtek.

Elhunyt Gáspár Károly, a Gyermek-és Ifjúságvédelmi Főosztály vezetője. A sokkos döbbenetben a gyermekekkel együtt megemlékezésre gyűltünk egybe.

Elcsendesült a máskor hangos gyermekzsivajjal lüktető gyermekotthon. Az iroda ajtaján kopogtatva, halkán jönnek a gyermekek.

– „A bácsi volt itt karácsonykor nálunk?”

– „Ő volt az, aki meglátogatott bennünket a balatoni táborozásaink idején?”

– „Ő lovagolt velünk a bócsai lovas táborban?”

– Vele labdáztunk? Ő tanított teniszezni?”

– „Nála voltunk a minisztériumban egyszer-egyszer pedagógus napon, hogy verssel, fényképekkel köszöntsük őt? „Milyen szépen köszönte meg, megvendégtelt bennünket, megsimogatta fejünket, megdicsért minket.”

– „Az igaz, hogy Béla bácsi barátja volt?”

„Igen, igen, igen!” ...

A tragédia ismeretében kimondhatatlanul fájnak a kérdések. Igen nehéz válaszolni, kimondani a szavakat. Összeszorul a szív, nehezen leküzdhető könnyek tolnak a szemembe. Csendes és rövid beszélgetés után magamra hagyatva, elárvultan nézem az emlékezés gyertyalángját és felidézem a rohanó időben együtt töltött eseményeket, beszélgetéseket, vitákat, élcelődéseinket. Rendszertelen emlékképek felidézésében próbálok rendet teremteni.

Több mint harminc éves ismeretség, barátság.

Óbuda grundját látogató tanulócsoporthoz egymás-ellen vívott foci-küzdelmében két fiatal pedagógus is részt vett. Együtt örülni, játszani a gyermekekkel, mindezt a legkomolyabb akarással, céltudatossággal, győzni akarással.

A megnyerő, fiatal, a világ eseményeire élénken reagáló, hivatástudattal munkálkodó kollégával a hasonlatos érdeklődés alapján a kezdeti szimpátia barátsággá alakult.

Gyermekek születése, együtt töltött nyári hetek. Kislányának első lépéseit videoszalag őrzi. A „kis süni pajtását” határtalan szeretettel átölelő apa képe örökké megmarad. Nagyfiát atyai, baráti szeretetben, „sporttársként óvta”, irányította, nevelte.

Szabadsága idején is állandóan dolgozott. Sport, munka és éjszakába nyúló

ló beszélgetések. Gyermekvédelemről, a külföldi tapasztalatokról, a várható és szükségszerű változásokról, a magyar gyermekvédelmi gyakorlatról és ennek törvényi szabályozottságáról.

Szívesen hallgatta meg a közvetlenül gyermekekkel dolgozók véleményét, és kitűnő érzékkel, jó elméleti szakemberekből alakította ki munkatársi kollektíváját.

Tanult, tanított, tervezett, utazott. Környezetének motorja, élesztő kovásza volt. Pezsgett körülötte az élet. Mindenkit ismert, mindenki ismerte hazánkban. Mindenütt jelen akart lenni, ahol a gyermekek sorsáról volt szó, ahol segíteni kellett.

Büszkén, elveihez híven viselte méltánytalan mellőzését is. Ebben a nehéz időszakban – felesége okos szeretete és a baráti beszélgetések segítettek győzni egy őt ért értelmetlen döntés leküzdésében. Több idő jutott az élcelődésre, az élet humoros oldalának újbóli megtalálására, a közös emlékek kiszínezett felelevenítésére, a futballmeccseken való „szakértői” szurkolásra.

Az élet szolgáltatta igazság után újra a munka. Újra az utazások. Repülő, autó. Bár nem félt az utazásoktól, de az utóbbi időben nem szívesen indult útnak. Személyes találkozásaink ritkábbak lettek.

A túlfeszített munkatempó, az élet egyéb megoldásra váró feladatai közbeszóltak. Maradtak a sportpályán való együttes szurkolásaink és az esti telefonbeszélgetések. Hosszantartó és vidám csevegések voltak ezek. Jelezték, hogy szükség van az emberi szóra, szükség van arra, hogy szarkasztikus humorral köszörüljük egymáson elménket.

Volt eset, hogy Nála is Chopin muzsikája adta a háttérzenét, s a véletlen úgy intézte, hogy ugyanabban az időben nálam is az a lemez szólt.

Bennünket közös élmény vezetett el Chopinhez is.

Az 1980-as években fővárosi, állami gondoskodásban élő gyermekek közül 180-an Varsóban töltötték a nyár egy részét. Az akkori fővárosi osztályvezető, Gáspár Károly látni akarta az üdültetés körülményeit és fel akarta venni a hivatalos kapcsolatot az ottani vezetőkkel.

Repülővel tettük meg az utat. Varsó előtt nyári zivatarfelhőbe értünk. A leszállás már simán történt. Ragyogott a nap, valószínűtlenül kék volt az ég. Vártak ránk. Gépkocsival vittek Varsó egyik szabadtéri hangverseny színpadához. A nézőtéren fegyelmезetten ültek a mi gyermekeink is. A megérkezésünk után megkezdődött a hangverseny. Áhíthatos csend, kék ég, a nézőtéren rózsák illata és szárnyaló zene. A zene áradásával együtt emelkedett lelkünk a szikrázó kék ég felé. A frissítő zápor után a rózsák szirmairól, leveleiről lassan-lassan gördültek le az esőcseppek. Gyönyörködtünk a látványban. Ott akkor a hangverseny befejeztével vidám csevegés következett a gyermekekkel. Most elérhetetlen távolságba kerültél és nagyon nagy a csend. Ma már tudom, a rózsákról legördülő esőcseppek könny-cseppek voltak.

Az iskola és gyermekotthon irodájában apró gyertyaláng imbolyog. Emlékezteti a belépőt is mély gyászunkra.

Gyászolunk egy olyan embert, aki több

mint másfél évtizeddel ezelőtt harcolta ki a ház újjászületését, felépítését. Biztosítva ezzel a legrászorultabbaknak a magas szintű ellátást, a meleg családi fészket. Ahogy ő emlegette „Közép-Európa legszebb bentlakásos intézményét” hoztuk létre.

Méltók leszünk elvárásodhoz! Lélekben felemelkedünk Hozzád, soha nem felejtünk el Téged!

Budapest, 2006. március 23.

Haigl Béla

NEM IS TUDOM.

Az egyik percről a másikra minden megváltozott. Fel kell fogni a fölfoghatatlant? És ez az élet csak nem áll meg! Állítsa meg valaki... Gyerek, nevelő, probléma, munka zakatol át a napokon... S már tudom, hogy emlékké simul a hiány, összegzéssé a fájdalom, csak most nem akarom elfogadni.

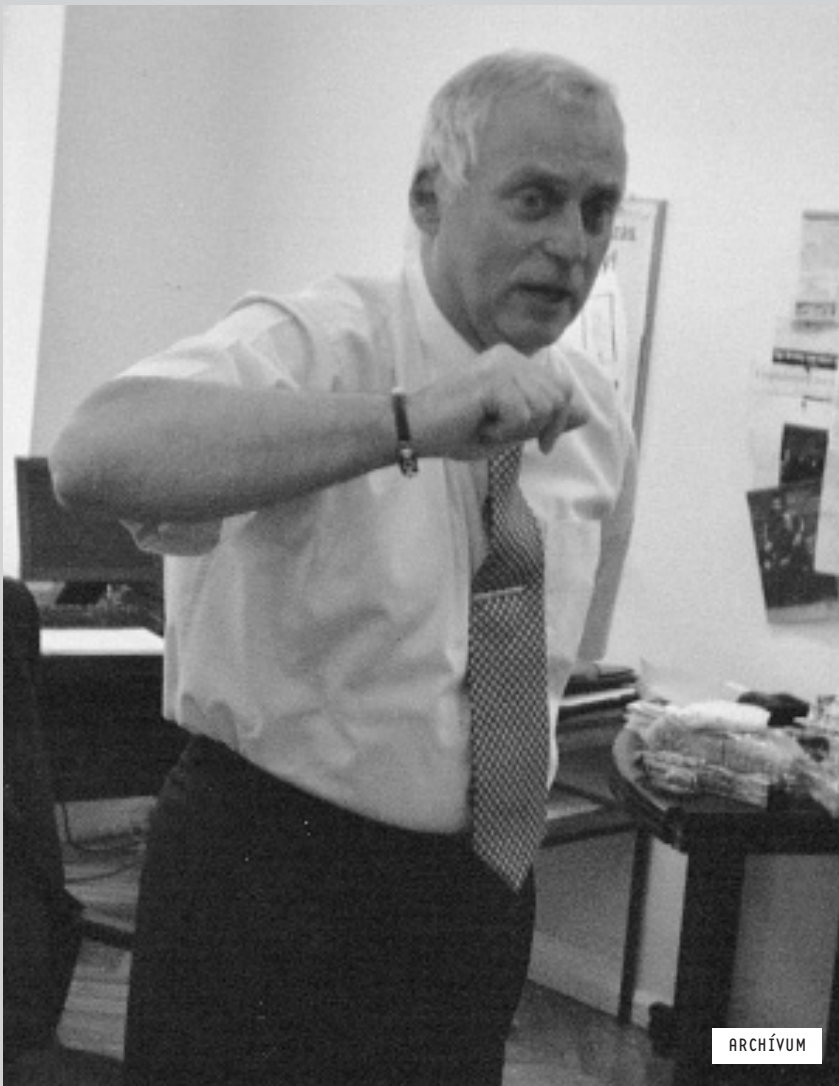
Hiszen nem régen volt, amikor igazgatóhelyettesnek hívtál magad mellé. Én szűk szakmai szempontok, és nagy célok bűvöletében csörtetem át embereken. Hagytál, csak lehajoltál és összeszedted utánam az emberi darabokat, és újra életre keltetted őket. Ha kellett utánamentél, segítettél az általad elbocsátottaknak is. Együtt kerestük meg a gyermekek ellen szörnyű bűnt elkövető embert, és Te képes voltál szánakozva nézni rá. Nem értettem. Ma már tudom. Az irgalmas ember cselekszik így.

Szertelen voltam. Nem róttál meg, csak egy iratcsomót küldtél át nekem aláírni, közte volt „halálos ítéletem” magam általi jóváhagyása is, és én aláírtam. Jót szórakoztunk ezen. Mementóként az irodád falát „díszítette”. Megértettem, hogy magunk szemében a gerendát kell észrevenni, mielőtt a másikéban a szálkát. Volt olyan hiba, amiért szóltál, volt, amit humorra szelidítettél. Hagytad alkotni a munkatársaidat, hogy a jó rendszerré szerveződjön. Így nevelt a felnőtteket.

Az akkori cselekedetek, megoldások hirtelen példáká lettek. Az emlékek és gondolatok kavalkádjában döbben meg az ember, hogy válik tanítássá egy élet. Életed.

Irodád előtt tüntettek a gyerekek, s kanállal ütötték a folyosó kövét. Te nem ordítottál, nem a felelőst kerested. „Na jól van gyerekek, látom, ti jól szórakoztok. Rám nincs is szükség, mondjátok itt a hülyeségeiteket, elmegyek.” El is mentél. Kis idő elteltével a gyerekek is eloldalogtak. Tudták, hogy számíthatnak Rád. Te voltál a „Karcsi bá’.”

Ha kellett játszottál, fociztál vagy dolgoztál velük. Azt nem mondom, hogy a kapálásért rajongtál volna, de a lapát, a csákány, a balta jól forgott a kezekben. Ilyen alkalommal fényképezett le a Magyar Nemzet fotósa, és derült ki, hogy disznóól épült a Békében. Lett is botrány belőle, de nyertél! A zsákolást meg egyenesen neked találták ki. Az volt aztán a férfias munka! Cukkolás, viccelődés, Karcsi bá’ így, Karcsi bá’ úgy, és bent volt a 150q gomba alapanyag a pincében.

Emlékszel? Lapos vassal a zsebünkbe mentünk ki a „dzsumbujba” PL-ért, meg KZ-ért, Hajkuráasztuk őket kétes alakoktól kísérve, de nem hagytad, hogy ne legyenek meg. Ez mind a gondoskodás, ez mind a tanítás.

Aztán osztályvezető, majd főosztályvezető lettél. Sikert, sikerre halmoztál. Te azonban nem változtál. Nélküled nem lett volna Bócsa sem.

A volt növendékeid ugyan azt a Karcsi bá't keresték, és találták meg. Hívtál, hogy együtt segítsünk ennek, ki kell fizetni a hátralékot annak. Szabolcsban eltört a gyerek gerince, és ott a család, a másikat kilakoltatnák. Végtelen történetek. Ugyan az a melegség, ugyan az a törődés. Ilyen voltál. Így szerettél.

Hálát adok az életedért. ...

Szabadka Péter

KÖZÚTI BALESETET

az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium gépkocsija – közölte a rendőrség 2006. március 16-án. A közlés szerint életveszélyes sérüléseket szenvedett a tárca helyettes államtitkára, valamint egy minisztériumi dolgozó, és életét veszítette a gépkocsi vezetője és Gáspár Károly, a minisztérium főosztályvezetője az 51-es főúton, amikor gépkocsijuk frontálisan összeütközött egy teherautóval. Ez a hír mindannyiunkat megdöbbentett, és most azért gyűltünk egybe, hogy mi, akik jól ismertük és szerettük Gáspár Károlyt, megemlékezzünk róla.

1969 óta dolgozott a közigazgatásban, és a gyermekvédelem különböző területein előbb nevelőtanárként, majd gyermekotthon igazgatóként. 1995-től az Egészségügyi Minisztériumban, majd 2003-tól az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztériumban, majd a tárcák átszervezése után, 2004. október 21-től az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztériumban látott el gyermekvédelmi feladatokat. Főtisztviselői kinevezését múlt év június elsején kapta meg. Szakmai munkáját 1994-ben Közigazgatási aranygyűrűvel, 1997-ben Pro Caritate díjjal, 1999-ben Hilscher Rezső emlékdíjjal ismerték el. 2003-ban megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét.

Ha öreg fővel búcsúznak szeretteink, barátaink, megsiratjuk őket, megáldjuk őket, de érezzük, hogy ez az élet magasztos rendje.

Ha súlyosan beteg életek hullanak alá, a lelkünk csupa zokogás, de azért úgy fektetjük a ravatalra, mint akikkel jótétemény történt.

De amikor egy balesetben szerettünk vagy barátunk lesz oda, akinek lelke, teste, szelleme még megannyi tervet hordozott, akkor úgy érezzük, mintha falba vágódtunk volna, vagy szakadék nyílna meg a lábunk előtt. Felsír a szívünk – nem ezt érdemelte.

Tudjuk, hogy a sors nem érdem szerint osztja és veszi el az életet.

Mégis Gáspár Károly barátunk tragédiája

SZENVEDETT

után úgy érezzük, hogy egyszerre üres lett a világ.

Sokan vagyunk itt ezen a szomorú megemlékezésen, akik jól ismertük és szerettük őt.

Emlékezzünk rá mély szomorúságunkban.

Gáspár Károly a magyar gyermekvédelem százados mulasztásainak árnyékában, egy elhanyagolt jogi környezetben vette át az ágazat irányítását. A sok szempontból méltatlanul alábecsült gyermekügy terén nagy gyarmatosító munkára volt szüksége ahhoz, hogy a nagyhatalmú ágazatok, mint pénzügy, gazdaságpolitika domíniumai közé – irtózatatos harcok árán, a súlyos érdekellentétek dacára – a kicsit árva és elhanyagolt gyermekvédelmet beemelje, és az ágazat kemény törvényben parancsolja ki magának az őt megillető helyet.

Gáspár Károly dolgozott szakadatlanul, nem haragudott, nem dicsérte magát és nem vádolt másokat, munkálkodott, és először a fővárosi gyermekvédelem, később az ágazat legjelentősebb szakmapolitikusává vált.

Keze alatt rendezést nyert a gyermekek iránti felelősség. Megcsendült a gyermekvédelemben az a forint, amit a magyar gazdaság intézményesen és garantáltan, közvetlenül a gyermekeknek kívánt adni.

Irányítása alatt a gyermekek sorsáért felelősséget érző szakemberek összefogtak, és a szétszórt gyermekügyet jóságos kezek erős rendszerben, elszakíthatatlanul egybekapcsolták.

Élhető körülményekhez jutott a gyermek, védelmet nyert. Olyasmi ment végbe munkássága alatt, mint Észak-Amerika dicsőséges harcaiban, amikor a felszabadító erők hatására az emberi alapjogok az őket megillető helyre tudtak kerülni.

1997 óta másképpen mosolyognak a gyerekek. Álmélkodó szemmel járhatjuk körül a megújult intézményeket és megilletődéssel látjuk a kialakított otthonosságot. Ezt nagyrészt neki köszönhetjük. Könnyű bírálni – alkotni, építeni nehéz.

Tanfolyamok, képzések művelik a gyermekvédelemben dolgozókat, és a szakma

kezd kibontakozni. A gyerekekkel való foglalkozás ismerete, egy új intézményrendszer teremt folyamatosan a gyermeki életet segítő szakmák tudományát – mindezt elsősorban ő kezdeményezte.

Ott, ahol ismeretlen volt a gyermekek igazi ügye, új lakásotthonok épültek, és a teljes rendszer körvonalai még csak most kezdenek kibontakozni.

A balvégzetű árvaházak, nevelőotthonok parcelláin – Gáspár Károlynak köszönhető gondosság árán – a gyermekek védelmének eszméje örökre megparancsolja mindannyiunk számára, hogy a gyermeknek jár a szép tavasz és a gyümölcsöző nyár.

Mindezeket ugyan nem egyedül teremtette. Kezdeményezők, végrehajtók, nagy egyéniségek voltak körülötte, mellette. Nem fogja a történelem másokról leszedni a borostyánt, hogy az ő halott fejét felékesítse. Elég az is, ami az ő fején termett.

Mindezekben a dolgokban azonban ő volt az egység, a nagy építőmester, akinek bölcsessége éppen abban tűnt ki, hogy megtalálta életében a hivatását, az emberséget és a gyermekeket szerette kimondhatatlanul.

Nagyvonalú életművének ez volt az alapja. Állunk itt lehajtott fővel a nagy csendességben, elkomolyodva, meg-megremegő lelkünkkel, és ráborulunk az emlékére. A leghálásabban mi tudjuk áldani őt. Mi, a legárvábbak érezzük, hogy megfogytoktunk.

Jól ismert bennünket, különösen az alsóbélatelepi gyermekotthont. Nagy szakmai tekintélye mellett egyetlen szava sokszor többet ért, mint tíz deklaráció.

A gyermekek ügyében nem ismerte a tréfát, és bármikor kész volt a határozott szakításra, ha a gyermekek életét, boldogulásuk esélyeit valahonnan veszély fenyegette.

Az elfogultság ellen józanul és határozottan fel tudott lépni, ezért méltóságán, közéleti súlyán soha egy szemernyi folt sem esett.

Tudta, hogy a legnagyobb jót akkor teszi a gyermekvédelemmel, ha erejét növeli, érdekeit érvényesíti, erőforrásait szaporítja, mert bízott abban, hogy a gyermekek életének, fejlődésének legértékesebb részét, a körülöttük levő emberséget, szakmaiságot szolgálja ezzel.

Megbecsült ő minden gyermeket, dolgozót, volt egy jó szava mindenkire, mert jobban becsülte az egyszerűséget, mint a hivalkodást.

Hűséges volt a szakmájához, mindig volt ereje, ideje, tanácsa és áldozata, ha egy gyermek bajban volt.

Tudta, hogy ebben a szakmában nincs kicsiny és nagy, hiszen mindenki a gyermekért van.

Éles szeme pontosan előrejelezte a nehézségeket, és gyakorlatias tanácsai sokszor átsegítettek bennünket a problémákon.

Akármit hoz a jövő, egy bizonyos, hogy amit alkotott, az visszafordíthatatlan új pályára kényszerítette az egész szakmát.

Gyógypedagógiai, szociálpolitikai tanulmányai mind csupán eszköz volt, hogy egy olyan politikai közéletben harcoljon a gyermekekért, ahol semmi sem szent, amikor mindenkit meggyanúsítanak, mindenkit megrágalmaznak. Mégis feddhetetlen maradt, mert a gonoszság is meghajolt tisztességes erkölcsi és szakmai magatartása előtt.

Emlékezzünk meg róla, hogy bölcsességében mennyi volt az erő, elfogulatlan volt, tiszta, kategorikus, haragtól, irigységtől mentes, humoros és mégis halálosan komoly.

Nem lehetett könnyen rábeszélni, de nem lehetett elhallgattatni sem. Nem lehetett megvesztegetni, és nem lehetett félrevezetni. Úgy jártak hozzá a gyermekvédelem kiválóságai, mint egy napkeleti mágushoz – tanácsot kérni a szakma néhez kérdéseiben.

Oda jutott, hogy minden tanácsa cselekedet lett, hogy gondolatai nemzedéket neveltek és életsorsokat irányítottak.

Egyszerű, Király utcai lakásában puritán módon élt és messzebbre látott, mint más, többet tudott a gyermekvédelem gyakorlati ismereteiből, mint más, biztosabban ítélte, mint a szakmabeliek közül akárki, néhány szava kérdéseket döntött el, és programokat adott.

De ne feledjük el, hogy bölcsességében mennyi volt a jóság. Mindenki bízott benne, senki sem félt tőle. A gyermekek rácsodálkoztak, mellé húzódtak, átölelték. Kicsiny és nagy emberek arca felderült, amikor beszélgetett velük. Észrevétlenül, anélkül, hogy tudták volna, sok embernek a terhét hordozta, sok ember helyett viselt gondot és törődést.

Nagy ember volt, mert a legkiszolgáltatottabbakért dolgozott. Emlékezzünk arra, hogy bölcsességéből milyen derű áradt. Mondatai tele voltak humorral, vidámsággal.

Ismerte a világot és kiengesztelődött vele. Ismerte az embereket és mégis szerte őket, ismerte az életet és mégis bízott a jövőben.

Bölcs humorának fényében szép volt a világ.

Sokat tartózkodott Alsóbélatelepen, Fonyódon, látogatásaiban anyni emberség

és lovagiasság volt, hogy hetekig táplált bennünket.

Ahogy mélyebbre ásunk bölcsességének rétegződésében, láthatjuk, hogy a felszínen kiváló politikus erényei, alatta a szakma szeretete és magas szintű ismerete, ezalatt az erkölcsi megingathatatlansága, majd még mélyebben mindezek alapja, az emberség és a gyermekszertet húzódik.

Élete és munkássága csak így tudta kiállni azokat a próbákat, amelyeket átmeneti elmozdítása után el kellett szenvednie. Hiába fújt a szél, hiába jött az árvíz, a vihar, meg tudott állni, nem tántorodott meg, nem alázkodott meg, és nem alkudott meg. A szakma követelte vissza önmagának.

Munkáját végezte akkor is, amikor tragikus hirtelenséggel elragadta a halál. Ebben a fekete tükörben Gáspár Károly barátom tiszta és romolhatatlan vonásaiban sugárzik most is.

Sok-sok arc, a barátok, tisztelgők serege a hivatalos temetésen is megmutatja majd, hogy kik azok, akik a legtöbbet veszítették benne. Családja számára szörnyű tragédia, a barátok számára hatalmas veszteség, a gyermekvédelem számára pótolhatatlan és tulajdonképpen elmondhatatlan hiány. Mindannyiunknak nagy a felelőssége az elkövetkező nemzedékekért, akiket úgy kell nevelnünk, hogy amikor ők állnak üresen hagyott helyünkre, jobbak és boldogabbak lehessenek, mint mi voltunk. Gáspár Károly barátom, biztosan tudom, hogy így szeretnéd.

Értelmetlen balszerencse vette el tőlünk, a veszteség súlyát közösen hordozzuk. Az üresen hagyott család, a félbehagyott életmű, az elárvult szakma most reménytelenül sír és csüggedten gyászol.

Kérem, hogy egy perces néma főhajtással tiszteljük meg az emlékét.

Remélem, hogy valamennyiünk szívében lassan megindul a vigasztalódás, lelkünk gyógyulni kezd, és fel tudjuk emelni a fejünket, mint a virág, amelyet egy szörnyű vihar ereje a földig levert ugyan, de arra rendeltett, hogy a nap felé forduljon és kiegyenesedjen.

Alsóbélatelep, 2006. március 21.

Szövényi Balázs

VALAHOL EURÓPÁBAN IN MEMORIAM G. K.

Az hagyján, hogy nem emel nekik szobrot a város,
nem barikádharcosok
nem hősök, nem gavroche-ok, csak vásott,
szurtos képű srácok
kiknek körme alá nem bűn rakódik, hanem korom,
mert vasznak, abból élnek.
De lopkodnak is serényen,
ha kell, s hordják a cuccot alvilági uraknak, hercegeknek.
mert nincs más anyjuk, s apjuk se, csak az utca.
S gyűlnek az ügyszámok egy nyomtatott papírra,
nevük így lesz mégis megörökítve,
addig legalább, míg mentesülnek
van nevük, tehát fontosak.
(a casier judiciaire, mondta Brel
– a civilizáció produktuma.)
Hát hol van most *Somlay Artúr*
széles karimájú *kalapja*,
meg az *mosoly*, meg *az a hang*,
ki az, ki közékük települ,
hogy ócska zongorán csak nekik játsszon, mondjuk Chopint,
vagy ha azt nem, Bartóktól egy egyszerű dallamot:
*„Szegény legény vagyok én, erdőt-mezőt járok én,
krajcárom sincsen, elszakadt az ingem.”???*

06.04.27. Dénes Veronika